

АСОЦІАЦІЇ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ГРОМАДСЬКОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Хомутенко А.В., Хомутенко В.П.

Вагомого значення в умовах сьогодення набуває громадський фінансовий контроль. Ефективність такого контролю залежить від правильної його організації та розподілу повноважень, компетенції суб'єктів фінансового права. Він є логічним продовженням і завершенням державного управління фінансами.

До суб'єктів, що здійснюють громадський фінансовий контроль за діяльністю кредитних спілок відносять асоціації, які являють собою об'єднання таких фінансових установ.

Асоціації кредитних спілок у частині фінансового контролю уповноважені: «розробляти разом із кредитними спілками програми їх фінансового оздоровлення та контролювати виконання цих програм», «проводити збір, узагальнення та попередній аналіз фінансової звітності кредитних спілок» [1, ст. 24, п. 7].

В Україні сьогодні функціонують обласні, регіональні асоціації кредитних спілок та дві асоціації всеукраїнського рівня: Національна асоціація кредитних спілок України (НАКСУ) та Всеукраїнська асоціація кредитних спілок (ВАКС), які об'єднують 152 та 157 кредитних спілок відповідно [2]. Як показало дослідження, здійснення контролю за діяльністю кредитних спілок не входить до головних напрямків діяльності зазначених асоціацій [3, 4]. Крім того, асоціації фактично не мають важелів впливу на кредитні спілки, що є їх членами.

Слід зауважити, що асоціації кредитних спілок можуть бути зареєстровані у Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг

України (далі Держфінпослуг) як саморегулівні організації, створення яких передбачене нормами права. Зокрема, Закон України «Про кредитні спілки» містить таке положення: «за рішенням Уповноваженого органу одній із всеукраїнських асоціацій кредитних спілок може бути надано статус саморегулівної організації кредитних спілок – членів асоціації» [1, ст. 24]. Відповідно до законодавства Держфінпослуг делегує частину своїх повноважень такій саморегулівній організації та здійснює моніторинг реалізації нею таких повноважень. Так, наприкінці 2006 року Держфінпослуг затвердив «Положення про делегування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України окремих повноважень одній із всеукраїнських асоціацій кредитних спілок» [5], яким визначила «умови та порядок делегування окремих повноважень одній із всеукраїнських асоціацій кредитних спілок». Однак ця норма залишилась лише на папері: на практиці вона не застосовується.

З метою підвищення ефективності фінансового контролю за діяльністю кредитних спілок з боку асоціацій необхідно розширити спектр їх повноважень та створити систему зацікавленості фінансових установ об'єднуватись у такі організації або в них вступати шляхом:

- запровадження в практику діяльність (роботу) саморегулівних організацій. Необхідно поставити частоту перевірок Держфінпослуг кредитних спілок у залежність не тільки від величини ризиків їх діяльності, а й від їх приналежності до таких об'єднань. Так, при членстві установи в асоціації збільшити періодичність проведення перевірок в залежності від величини ризиків на один рік для установ із середнім та незначним ступенем ризику;

- наділення асоціацій, зареєстрованих як саморегулівні організації, повноваженнями по здійсненню нагляду за кредитними спілками, у тому числі зобов'язати їх проводити аналіз діяльності фінансових установ – членів об'єднання один раз на рік та перевірки один раз на три роки (при цьому узгоджуючи з Держфінпослуг);

- законодавчого закріплення за асоціаціями кредитних спілок – саморегульованими організаціями обов'язку зі створення фонду гарантування вкладів фізичних осіб (за аналогом банківського), у який повинні входити всі члени даної громадської організації;

- створення при асоціаціях, яким надано статус саморегульованих організацій, бюро кредитних історій, що повинно мінімізувати ризики таких установ та їх вкладників. Такий підрозділ саморегульованих організацій кредитних спілок слід наділити повноваженнями зі збору та систематизації кредитних історій позичальників, кредитні справи по яких формує кожна окрема кредитна спілка.

Таким чином, впровадження запропонованих рекомендацій збільшить роль асоціацій як суб'єктів, які здійснюють громадський фінансовий контроль за діяльністю кредитних спілок, що дозволить підвищити ефективність функціонування суб'єктів фінансового ринку.

Література:

1. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. № 2908-III із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2908-14>.

2. Річні звіти Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/742.html>.

3. Офіційний веб-сайт Національної асоціації кредитних спілок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unascu.org.ua>.

4. Офіційний веб-сайт ВАКС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vaks.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=41.

5. Розпорядження Держфінпослуг «Положення про делегування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України окремих повноважень одній із всеукраїнських асоціацій кредитних спілок» від 3.10.2006 р. № 6280 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews\[pointer\]=4&tx_ttnews\[tt_news\]=5224&tx_ttnews\[backPid\]=64&cHash=3610dbd821](http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews[pointer]=4&tx_ttnews[tt_news]=5224&tx_ttnews[backPid]=64&cHash=3610dbd821).